

# Cello

## Cellons röst

*Vilket av alla musikinstrument tror du låter mest likt människans röst? Jo en violoncell, detta lyriska instrument, som måste omfamnas för att ge ljud ifrån sig. Det är den tredje medlemmen i fiolfamiljen och ett av de två basinstrumenten.*



### Trehundrasextiofem årsringar

Lika många som årets dagar – kan du räkna cellons årsringar. Detta faktum är både instrumentets styrka och svaghet. Då cellulosa-fibrerna i träet sväller av fuktig luft och krymper av torr, finns en stor risk för sprickor. Speciellt i torrt inlandsklimat på vintern. På ett cellolock kan förändringen bli ca 4 mm, om den relativa luftfuktigheten förändras med trettiofem procent.

Ditt värdefulla och kära instrument vistas i 55 procent relativ luftfuktighet, långt ifrån värmeelement och direkt solljus. Krukväxter, luftfuktare och elementkrus hjälper upp fuktigheten i torr inomhusmiljö. Fukthållare t.ex. Dampit är en hjälp i etuiet och under resan. Följ instruktionerna noga!

Var observant på nedersadelns inpassning i locket, och halsens infästning, här måste finnas en krympmån för locket. Kontrollera detta åtminstone höst och vår så eventuella sprickor kan åtgärdas i tid. För att din cello ska åldras med värdighet krävs stora mått av försiktighet.

### Stallets plats

Cellons förhållandevis höga stall har en benägenhet att plötsligt stå på fel plats! Då stallets och ljudpinnens placering är av helt grundläggande betydelse, måste du kontrollera placeringen med jämna mellanrum.

### Vargtonen

Alla instrument har en akustisk egenton – populärt kallad vargton – frågan är bara vart! På cello där problemet är störst, finner du oftast vargtonen mellan E och Fiss i fjärde läget på G-strängen. Vargtonen kan förflyttas till ett område där olägenheten är liten. De vanligaste metoderna är:

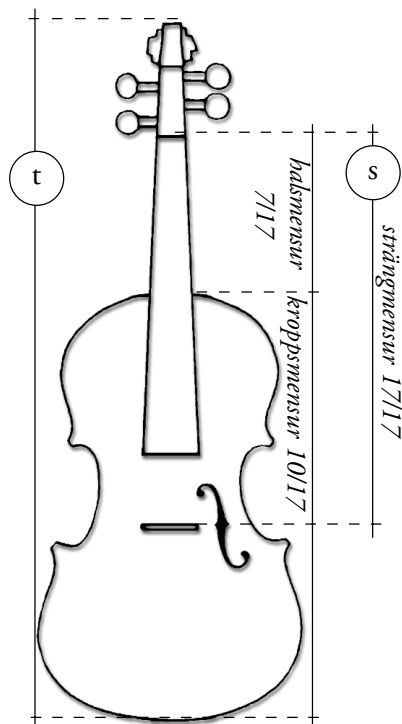
- strängbyte till en tunnare och mer distinkt sträng
- förlängning av senan
- montering av vargtonsdödare (rör på sträng)
- montering av resonator (invändig platta på locket)
- lägre stall.

Hör du dissonanser kan det bero t.ex. på att stackelpinnen vibrerar i inskjutet läge, felaktig översadel eller sprickor.



Stradivaris cello "Duport" byggd 1711.

## Mått och mensur



Vid översadeln kan stränghöjden över greppbrädan vara ca 1 mm och strängarna nerfilade i stallet till 1/3 av sin diameter. Normal stränghöjd vid greppbrädans nedre del för en fullstor cello är:

- C » ca 7 mm
- G » ca 6 mm
- D » ca 5 mm
- A » ca 4,5 mm.

När du byter strängar använd då grafit på friktionsytorna, d.v.s. översadel och stall! Jag rekommenderar Wittner eller liknande stränghållare med inbyggda finstämmare, då ställs inte samma krav på stämskruvarnas inpassning. För att stämskruvarna inte ska lossna krävs både god tillpassning och rätt upplindning, detta är speciellt viktigt för cellon. Använd t.ex. Hill stämskruvspasta för rätt friktion. Vill du ha en trögare skruv använd krita!

## Liten eller stor halv-cello?

Se på tabellen vid sidan, där framgår strängmensuren (s) som är den fritt klingande stränglängden på ett stråkinstrument och (t) som är den totala längden. I tabellen till vänster kan du jämföra olika storlekar. Skillnader finns speciellt mellan asiatiska och europeiska tillverkare.

Felaktig mensur på en cello är ganska ovanligt – få hemmabyggare ger sig på detta instrument. Cellons mensur är inte samma som fiolens och violans. Förhållandet mellan hals- och kroppsmensur är 7 till 10. Om du mäter cellons strängmensur till 17/17 blir:

- halsmensuren 7/17 och
- kroppsmensuren 10/17.

Storlek	s	t
4/4	69	123
3/4	63	112
1/2	59	105
1/4	52	94
1/8	46	82

*alla mått i centimeter*

## Kontrollera själv – ett exempel

- mät strängmensuren (s): 69
- dividera måttet med 17= 4,06 (a)
- multiplicera (a) med 7= 28,4  
det är halsmensuren
- multiplicera (a) med 10 = 40,6  
det är kroppsmensuren

*alla mått i centimeter*

## Passar storlek 38?

Här får du lite tips för att du och ditt instrument skall passa. Fel storlek skapar spänningar och försvårar musicerandet.

Sätt dig på en stol i lagom höjd, med benen i rät vinkel. Cellon ska bekvämt kunna vila mot bröstet, och vänsta knät mot svängen under nedre hörnklotsen. C-strängens stämskruv hamnar då nära vänster öra.

Vänsterhanden skall med lätthet nå över hela greppbrädan, och du ska lätt kunna greppa en stor ters med första och fjärde fingret i första läget (E till G#) på D-strängen.